

Ανθρώπινα & καθημερινά: Περιβάλλον & ανθρώπινες επεμβάσεις

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Επιμέλεια Β.Α. Μεταλληνού

Με παγιωμένη τη διαπίστωση ότι η κλασική -μονοδιάστατη επιστημονικά- θεώρηση, ανάλυση και αντιμετώπιση των πολύπλοκων σύγχρονων περιβαλλοντικών θεμάτων οδηγεί σε αντιφατικές προοπτικές και ατελέσφορες λύσεις, επιστήμονες, ερευνητές, κοινωνικοί και πολιτιστικοί φορείς αλλά και συλλογικότητες και πρωτοβουλίες πολιτών ξεκίνησαν ήδη από καιρό ενδιαφέρουσες προσπάθειες για την ανάπτυξη και εφαρμογή διεπιστημονικών, ολιστικών μεθόδων και τεχνικών για τη μελέτη και την αντιμετώπιση των διαλεκτικών σχέσεων Ανθρώπου και Περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται η Πανελλήνια Δημοσκόπηση για την Καταγραφή της Περιβαλλοντικής Συνείδησης των Ελλήνων, που επιμελήθηκε μία από τις σημαντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στον τομέα του Περιβάλλοντος και του Πολιτισμού στην Ελλάδα, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Σκοπός της ανοικτής συζήτησης που προκάλεσε η έρευνα αυτή, που αποτελούσε επανάληψη σε χρονικό διάστημα 3,5 ετών αντίστοιχης μελέτης σε πανελλήνιο δείγμα, ήταν να εξετασθούν και να αναδειχθούν οι πλευρές κοινωνικής ωριμότητας και ετοιμότητας, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν την προϋπόθεση για μια δημιουργική και σύνθεση χρήσιμων, αξιόπιστων και αποτελεσματικών απόψεων και πρακτικών, για ένα πιό ευαίσθητο περιβαλλοντικά αύριο.

Το σενάριο αυτό αποτελεί σίγουρα μια αισιόδοξη προσέγγιση στο επίμαχο ζήτημα. Η πραγματικότητα είναι όμως, ότι σε όλους τους τομείς περιβαλλοντικής προστασίας διαπιστώνεται μια τόσο γενικευμένη ασυνέχεια δράσεων με αποτέλεσμα τη σταθερή και διαρκώς επιδεινούμενη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών, με αντίποδα τη μεγέθυνση και όξυνση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Η αδιαφορία των πολιτών έπεται, ως το αναπόφευκτο επόμενο της αδιαφορίας της Πολιτείας. Και ο φαύλος κύκλος συμπληρώνεται, αποδεικνύοντας ότι είναι ο μόνος με σταθερή και αέναη συνέχεια.

Τα συμπεράσματα της έρευνας για την περιβαλλοντική συνείδηση των Ελλήνων δεν ξεφεύγουν από το γενικό αυτό κλίμα.

Επιβεβαιώνεται όμως ότι υπάρχει μια διαρκώς αυξανόμενη κοινωνική ευαισθησία για περιβαλλοντικά θέματα, που αναφέρονται άμεσα στην καθημερινή πρακτική και το ενθαρρυντικότερο, ότι καταλογίζονται ευθύνες πλέον ατομικά από τους ερωτώμενους για τους ίδιους τους εαυτούς τους σαν ενεργούς πολίτες. Η Μεθοδολογία & το Χρονοδιάγραμμα της έρευνας περιλάμβαναν:

Ποιοτική Διερεύνηση: 5 ομαδικές συζητήσεις με άνδρες και γυναίκες 15-55 ετών, όλων των κοινωνικοοικονομικών τάξεων- κάτοικοι Αττικής (Οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν από 16-20 Δεκεμβρίου 2004)

Ποσοτική Διερεύνηση: 2000 προσωπικές τηλεφωνικές συνεντεύξεις με άνδρες και γυναίκες 13-70 ετών όλων των κοινωνικοοικονομικών τάξεων- Αντιπροσωπευτικό δείγμα και σταθμισμένο του ελληνικού πληθυσμού σύμφωνα με την απογραφή του 2001 (Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν από 21/2-18/3/2005) Τα συμπεράσματα

- Οι Έλληνες, είναι σε θέση σήμερα και μάλιστα περισσότερο από ποτέ άλλοτε, να αναφέρουν και να σχολιάσουν μία πληθώρα θεμάτων που αφορούν στο περιβάλλον και τα προβλήματά του.
- Τα θέματα αυτά δεν βαρύνουν εξίσου στη συνείδηση των ανθρώπων:
 - ενώ οι πολίτες είναι ικανοί να αντιληφθούν και να διαχωρίσουν τα θέματα ανάλογα με την επικινδυνότητά τους για την ύπαρξή μας στον πλανήτη
 - αυτό, δεν αποτελεί το κύριο κριτήριο με βάση το οποίο τα αξιολογούν και λαμβάνουν απόφαση περί του πρακτέου.
- Το κύριο κριτήριο με βάση το οποίο οι Έλληνες διαχωρίζουν και αξιολογούν όλα τα θέματα που προκύπτουν γύρω τους, ως εκ τούτου δε και τα προβλήματα του περιβάλλοντος, είναι το πόσο άμεσα και σημαντικά, αυτά επηρεάζουν την προσωπική, καθημερινή τους ζωή:

Ι. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν μία σαφέστατη στροφή προς περισσότερο «φιλοπεριβαλλοντικές θέσεις», και μια πολύ μικρότερη μεταστροφή στην πρόθεση εφαρμογής. Έτσι:

Α. 1) Εκείνοι που δηλώνουν «Κανένα» ή «Λίγο» ενδιαφέρον για το περιβάλλον, μειώθηκαν κατά 2% το 2005 («Καθόλου» 7,5%, «Λίγο» 19,1%).

2) Εκείνοι που δηλώνουν «Αρκετό» ενδιαφέρον, μειώθηκαν κατά 15,3%, δηλαδή από 58,2% το 2001 σε 42,9% το 2005.

3) Ενώ εκείνοι που δηλώνουν «Πολύ» ενδιαφέρον, αυξήθηκαν κατά ένα πολύ εντυπωσιακό 17,3%, δηλαδή από 13,2% το 2001 σε 30,5% το 2005.

Β. Από έναν κατάλογο δεκαπέντε κοινωνικών θεμάτων, όπως και στην προηγούμενη έρευνα, τα περιβαλλοντικά ζητήματα συνεχίζουν να καταλαμβάνουν τις πρώτες δύο θέσεις, («Μόλυνση /Κίνδυνοι για την Ανθρώπινη Υγεία» / «Καταστροφή του Φυσικού Περιβάλλοντος») αλλά τώρα επίσης, καταλαμβάνουν 4 από τις πρώτες θέσεις, με «Ρύπανση του Περιβάλλοντος» στην τέταρτη και «Ποιότητα της Διατροφής μας» στην έβδομη θέση.

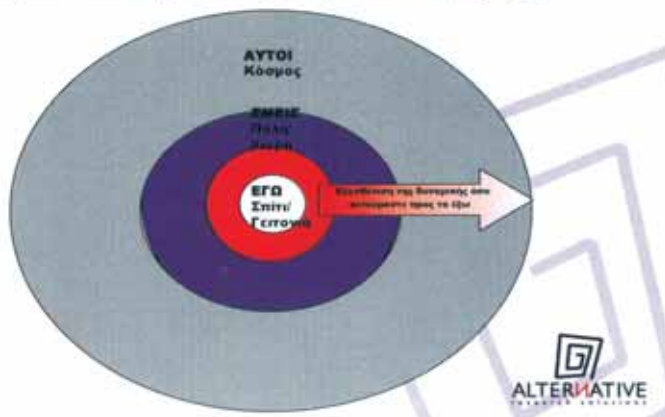
Γ. Έχει αυξηθεί η αναφορά σε πολλά περιβαλλοντικά ζητήματα και μάλιστα χωρίς την παρότρυνση του ερευνητή. Ένα μεγάλο ποσοστό αισθάνεται ότι επηρεάζουν και άμεσα τη ζωή του.

Κύριες αναφορές έγιναν:

- 1) Στη ρύπανση του αέρα
- 2) Στα σκουπίδια
- 3) Στη ρύπανση υδάτινων πόρων
- 4) Στη τρύπα του όζοντος
- 5) Στα επικίνδυνα τρόφιμα
- 6) Στην αλλαγή κλίματος
- 7) Σε συνολικά οκτώ σημεία που δεν είχαν καν αναφερθεί (αυθόρμητα) το 2001
- 8) Αντίθετα, υπήρξε μείωση αυθορμήτων αναφορών σε τέσσερα προβλήματα, όπως

Η δυναμική των θεμάτων

- Έτσι θα μπορούσε κανείς να παραστήσει σχηματικά την κατάταξη των θεμάτων του περιβάλλοντος σε τρία επίπεδα, ως εξής:

ΠΡΟΦΙΛ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ

